

Jordbruksverket
551 82 Jönköping

jordbruksverket@jordbruksverket.se

Kemikalieinspektionens remissvar om förslag till Sveriges nationella handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel för perioden 2023–2027

Sammanfattning

Kemikalieinspektionen lämnar följande huvudsakliga synpunkter i sitt yttrande:

- Kemikalieinspektionen anser att förslaget i vissa avseenden innebär en fokusförflyttning från det i direktiv 2009/128/EG uttalade syftet och målen med handlingsplanen, jämfört med nu gällande handlingsplan.
- Kemikalieinspektionen avstyrker målformuleringarna i förslaget och föreslår ändringar för att tillföra mätbara element och bidra till bibehållen eller ökad ambitionsnivå i arbetet för att minska riskerna för hälsa och miljö samt beroendet av kemiska växtskyddsmedel.
- Kemikalieinspektionen ställer sig bakom den huvudsakliga innebörden av förslag till mål 1–3, men anser att målformuleringarna behöver konkretiseras, till del kompletteras och innefatta mätbara element.
- Kemikalieinspektionen anser att etappmålet och direktivets uttalade ambition om minskad användning av särskilt farliga växtskyddsmedel ska omfattas av mål, åtgärder och uppföljning i handlingsplanen.
- Kemikalieinspektionen ser mycket positivt på och ställer sig bakom innebörden av förslagens mål 3 om att gynna livsmiljöer för nyttoinsekter i jordbruksmark. Denna ambitionshöjning bör dock kompletteras, inte ersätta, den nuvarande målformuleringen som säger att användningen av växtskyddsmedel som är skadliga för pollinerande insekter ska begränsas.
- Vi motsätter oss innebörden av förslag till mål 4, och anser att detta förslag helt bör skrivas om för att bättre motsvara syftet med handlingsplanen.
- Kemikalieinspektionen föreslår att vissa av förslagens åtgärder och uppföljningsparametrar får en tydligare bäring på de föreslagna målen i handlingsplanen.

Kemikalieinspektionen har tagit del av förslag till Sveriges nationella handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel för perioden 2023–2027. Vi vill framföra följande synpunkter och förslag på ändringar av innehållet i handlingsplanen.

Allmänna synpunkter och förslag på ändringar

Kemikalieinspektionen anser att förslaget i vissa avseenden innebär en fokusförflyttning från det i direktiv 2009/128/EG¹ uttalade syftet och målen med handlingsplanen, jämfört med nu gällande handlingsplan.

Avsnitt 1.1

Vi föreslår att första stycket avsnitt 1.1 kompletteras enligt nedanstående (understruket) för att understryka den juridiska bakgrunden till Direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel:

Europaparlamentet och rådet beslutade år 2009 att anta direktiv 2009/128/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel. Detta direktiv fastställer en ram för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel genom att minska de risker och konsekvenser som användningen av bekämpningsmedel innebär för människors hälsa och miljön och genom att främja användning av integrerat växtskydd och andra alternativa metoder eller tekniker såsom icke-kemiska alternativ till bekämpningsmedel. En viktig omständighet är att direktivet utgör minimiregler som baseras på den gemensamma miljöpolitiken inom EU (artikel 175.1 i EG-fördraget, numera artikel 192 i Fördraget om Europeiska unionens funktion).

Avsnitt 1.1

Att minska beroendet av bekämpningsmedel är en central del i arbetet med hållbart växtskydd och ingår i den nu gällande handlingsplanen. Denna viktiga inriktning saknas i förslaget. Vi föreslår att andra stycket avsnitt 1.1 kompletteras enligt nedanstående (understruket) för att ge en komplett beskrivning av handlingsplanernas syfte och mål såsom det uttrycks i direktivet:

Kravet på att medlemsländerna ska utarbeta och fastställa handlingsplaner är centralt i direktivet. I planen ska medlemslandet fastställa kvantitativa mål, riktmärken, åtgärder och tidtabeller för att minska riskerna med och konsekvenserna av användningen av växtskyddsmedel för människors hälsa och miljön och för att uppmuntra utvecklingen och införandet av integrerat växtskydd och alternativa metoder eller tekniker för att minska beroendet av bekämpningsmedel.

Avsnitt 1.2

Kemikalieinspektionen föreslår att rubriken till avsnitt 1.2 ändras till Svenska mål och strategier.

¹ Artikel 4.1 första stycket Direktiv 2009/128/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel

Kemikalieinspektionen föreslår att avsnitt 1.2 kompletteras med ett inledande stycke enligt nedan för att lyfta betydelsen av de svenska miljö kvalitetsmålen i handlingsplanen:

De svenska handlingsplanerna har sedan de svenska miljö kvalitetsmålen antogs 1999 utvecklats med syfte att närma sig de miljömål som är relevanta för direktivets huvudsakliga målsättning och då särskilt Giftfri miljö. Även den svenska livsmedelsstrategin har under senare år fått betydelse för arbetet med handlingsplaner. Det handlar bland annat om att minimera riskerna och konsekvenserna för hälsa och miljö genom att underlätta tillgången till alternativa metoder och tekniker samt introducera växtskyddsmedel med låg risk för människor och miljö. Att relevanta miljömål kan nås är en förutsättning för livsmedelsstrategin. Det stärker de svenska miljömålen position i det fortsatta arbetet med handlingsplaner.

Avsnitt 2.2

I texten anges att ”Användningen av växtskyddsmedel inom det svenska lantbruket har följts sedan en lång tid tillbaka. Under 80- och 90-talen minskade den kraftigt, men på senare år har användningen legat på en jämn nivå, både beräknat som total försäld mängd verksamma ämnen och som hektardoser.”

Denna information står i strid med statistik från SCB och behöver ändras. Användningsintensiteten mätt som totalt antal hektardoser i jordbruket och hektardoser/ha har ökat. Enligt statistik från SCB²: ”Från 1981 och fram till 2007 ändrades inte nivån nämnvärt utan låg ungefär på 1,6 hektardoser per hektar. Användningen för åren 1991–1995 var dock lägre och uppgick till 1,2 hektardoser per hektar. Sedan 2008 har användningen legat på en något högre nivå, omkring 1,8 hektar-doser per hektar.” Även antal försälda hektardoser till jordbruket har haft en snarlik utveckling enligt samma statistikrapport (figur 2 i referensen).

Synpunkter på målformuleringar i handlingsplanen

Kemikalieinspektionen anser att de nu föreslagna målformuleringarna för handlingsplanen i vissa delar innebär sänkta ambitioner i arbetet för att minska riskerna för hälsa och miljö samt beroendet av kemiska växtskyddsmedel.

Kemikalieinspektionen ställer sig bakom den huvudsakliga innebörden av förslag till mål 1–3, men anser att målformuleringarna behöver konkretiseras och innefatta mätbara element. Vi motsätter oss innebörden av och det angivna syftet med förslag till mål 4, och anser att detta mål helt bör skrivas om. Kemikalieinspektionen avstyrker därför målformuleringarna i förslaget med följande motiveringar och förslag på ändringar.

Förslagets mål 1 och mål 2

Vissa ämnen som används i växtskyddsmedel har särskilt farliga egenskaper och ska i möjligaste mån hindras från marknadstillträde eller fasas ut från marknaden. Dessa ämnen kallas därför för kandidatämnen för substitution. Det rör sig till exempel om

² Växtskyddsmedel i jordbruket 2020, MI 31 SM 2101, Figur 1 och Figur 2. SCB 2021.

ämnen som är misstänkt hormonstörande, reproduktionstoxiska eller cancerogena³. Det finns ca 20 ämnen med särskilt farliga egenskaper i produkter godkända för användning i Sverige. Det är viktigt att användningen av dessa ämnen minskar och på sikt ersätts med andra medel och metoder.

Den svenska regeringen beslutade 2021 om ett nytt etappmål för giftfri miljö: *Användningen av växtskyddsmedel med särskilt farliga egenskaper ska minska väsentligt till 2030*. Etappmålet går i linje med direktivets beaktandesats 5 om medlemsstaternas handlingsplaner: ”För att underlätta genomförandet av detta direktiv bör medlemsstaterna använda nationella handlingsplaner med syfte att fastställa kvantitativa mål, riktmärken, åtgärder, tidtabeller och indikatorer för att minska de risker och konsekvenser som användningen av bekämpningsmedel innebär för människors hälsa och miljön samt främja att integrerat växtskydd och andra alternativa metoder eller tekniker utvecklas och införs för att minska beroendet av bekämpningsmedel. Medlemsstaterna bör övervaka användningen av växtskyddsmedel som innehåller särskilt farliga verksamma ämnen och upprätta tidsplaner och mål för att minska användningen av dessa, särskilt när detta är en lämplig metod att uppnå riskminskningsmålen.” Kemikalieinspektionen anser därför att etappmålet bör omfattas av handlingsplanens mål och åtgärder. Detta får passande bäring på den i förslaget angivna uppföljningsindikatorn: Försäljningsstatistiken för vissa verksamma ämnen, inklusive kandidatämnena för substitution.

Kemikalieinspektionen ser en fördel med att slå ihop förslagets mål 1 (människors hälsa) och mål 2 (miljö) eftersom flera av de föreslagna åtgärderna för mål 1 också har bäring på mål 2.

Vi föreslår följande ändring av förslagets mål 1 och mål 2:

~~Mål 1: Riskerna för människors hälsa ska minska, både för yrkesmässiga användare genom ökad kunskap om arbetskydd, och för konsumenter genom fortsatt låga resthalter av växtskyddsmedel i dricksvatten och livsmedel.~~

~~Mål 2: Riskerna för miljön ska minska, främst mätt som minskande resthalter av växtskyddsmedel i yt- och grundvatten.~~

Mål 1: Riskerna för människors hälsa och miljön ska minska.

- Yrkesmässiga användare har tillräckligt med kunskap som säkerställer en säker hantering av växtskyddsmedel.
- Resthalter av växtskyddsmedel i dricksvatten och livsmedel ska minska.
- Resthalter av växtskyddsmedel i yt- och grundvatten ska minska.
- Användningen av kandidatämnena för substitution ska minska väsentligt.

³ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG. Bilaga II

Förslagets mål 3

En viktig del i nuvarande handlingsplan är mål 6 om att öka skyddet för pollinerande insekter. Kemikalieinspektionen ställer sig bakom att detta mål nu utvecklats till att gynna livsmiljöerna för nyttoinsekter i både slättbygd och mellanbygd. Denna ambitionshöjning bör dock komplettera, inte ersätta, den nuvarande målformuleringen som säger att användningen av växtskyddsmedel som är skadliga för pollinerande insekter ska begränsas.

Vi föreslår följande ändring av förslagets mål 3:

~~Mål 3: Skyddet för nyttoinsekter ska fortsatt prioriteras, genom att livsmiljöerna för pollinerande insekter och andra insekter gynnas i både slättbygd och mellanbygd.~~

Mål 2: Riskerna ska minska och skyddet öka för nyttoinsekter i både slättbygd och mellanbygd.

- Användningen av och riskerna med bifarliga preparat ska minska.
- Nyttoinsekternas tillgång till livsmiljöer i jordbruksmark ska öka.

Förslagets mål 4

Den nuvarande handlingsplanens mål 5 om att hållbara odlingssystem ska utvecklas har i förslagets mål 4 formulerats om från att åsyfta riskminskning, till att åsyfta bevarandet av produktionsresurser, långsiktig bördighet och ökad tillgång på livsmedel. Målformuleringar om minskad användningsintensitet och minskat beroende av kemiska växtskyddsmedel, som förekommer i mål 5 i nuvarande handlingsplan, har uteslutits i förslaget. Detta trots att minskningsmål för användningen av kemiska växtskyddsmedel uttrycks som en del i att uppnå ökad hållbarhet inom växtskyddet i såväl nationella som EU-övergripande strategier och målsättningar, samt att minskat beroende av kemiska växtskyddsmedel och en låg insats av bekämpningsmedel är centralt för mål och åtgärder i handlingsplanerna enligt direktivet⁴⁵⁶.

Intensiteten i användning av växtskyddsmedel i Sverige, mätt som totalt antal hektardoser i jordbruket och hektardoser/ha, tenderar att öka. Den senaste statistiken visar att antalet sålda hektardoser år 2021 var 17% högre än genomsnittet för perioden 2016–2020⁷. En ökad användningsintensitet medför sämre förutsättningar att minska risker för hälsa och miljö. Under de senaste 20 åren ses ingen generell minskning vad gäller risken för påverkan på hälsa och miljö från växtskyddsmedel enligt Kemikalieinspektionens riskindex⁸. Miljömålsindikatorn

⁴ COM (2020) 381 final, Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem

⁵ Regeringsbeslut M2021/00195 Etappmål om användning av växtskyddsmedel: Användningen av växtskyddsmedel med särskilt farliga egenskaper ska minska väsentligt till 2030

⁶ Artikel 4.1 första stycket Direktiv 2009/128/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel

⁷ Växtskyddsmedel i jordbruket 2021, MI 31 SM 2201

⁸ <https://www.kemi.se/bekampningsmedel/vaxtskyddsmedel/anvandning-av-vaxtskyddsmedel/riskindikatorer-for-vaxtskyddsmedel>

Toxicitetsindex för växtskyddsmedel i ytvatten visar inte heller minskade risker för påverkan på vattenlevande organismer från växtskyddsmedel under åren 2002–2020⁹.

I förslaget till handlingsplan betonas den svenska livsmedelsstrategin och däri uttalade mål om livsmedelsproduktion, samt att begreppet hållbarhet inkluderar alla de tre dimensionerna ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Det är riktigt att direktivet stipulerar att när medlemsstaterna upprättar och ändrar sina nationella handlingsplaner, ska de beakta de planerade åtgärdernas hälsomässiga, sociala, ekonomiska samt miljömässiga effekter och ta hänsyn till särskilda nationella, regionala och lokala förhållanden och till alla grupper av berörda parter. Kemikalieinspektionen anser dock inte att detta ska tolkas som att den ekonomiska och sociala hållbarheten ska utgöra syftet och grunden för målen i handlingsplanen. Målen bör fortsatt vara utformade med den miljömässiga hållbarheten i fokus och utifrån syftet att minska riskerna med och konsekvenserna av användningen av växtskyddsmedel för människors hälsa och miljön.

År 2017 satte Sveriges regering målet att 30 procent av svensk jordbruksmark ska brukas ekologiskt år 2030. I nu gällande handlingsplan beskrivs den ekologiska odlingen som en viktig del i arbetet med att utveckla hållbara odlingssystem: ”Mot skadegörare och ogräs använder den ekologiska odlingen i första hand förebyggande metoder som t.ex. varierad växtföljd, jordbearbetning och motståndskraftiga sorter. I ekologisk odling används kemiska växtskyddsmedel bara i liten utsträckning och bara ett fåtal medel är tillåtna. Inom ramarna för uppdraget bedömer även Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket att en större andel ekologisk odling kan förväntas leda till minskad användning av problematiska kemiska växtskyddsmedel i jordbruket, vilket i förlängningen minskar riskerna för pollinerande insekter.” Vi anser fortfarande att främjandet av ekologisk odling bidrar till arbetet med att nå upp till kraven som följer av direktiv 2009/128/EG om en hållbar användning av bekämpningsmedel.

Kemikalieinspektionen anser att den föreslagna målformuleringen i mål 4 innebär en fokusflyttning som inte går i linje med det i direktivet uttalade syftet med handlingsplanen. Målet om att hållbara odlingssystem ska utvecklas bör i stället, såsom i nuvarande handlingsplan, åsyfta och omfatta ökande areal ekologisk odling, främjande av alternativa metoder och tekniker samt minskad intensitet i användningen av kemiska växtskyddsmedel, mätt som försålt antal hektardoser. Detta går i linje med direktivets artikel 14.1 om integrerat växtskydd och kravet på medlemsstaterna om att de ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att främja ett växtskydd med låg insats av bekämpningsmedel och så långt möjligt ge företräde till icke kemiska metoder.

⁹ Utvärdering av den nationella handlingsplanen för hållbar användning av växtskyddsmedel för perioden 2019–2022, Jordbruksverkets rapport 2021:10.

Sveriges Lantbruksuniversitet har nyligen genomfört en studie om odlingssystem med hållbart växtskydd¹⁰. En av de viktigaste slutsatserna från studien är att diversifiering i form av odlad mångfald stärker hållbarhet i växtskyddet. En ytterligare aktuell studie från SLU pekar dessutom på att ökad diversifiering i form av odlad funktionell mångfald långsiktigt leder till ökad resurseffektivitet och ekonomisk lönsamhet i jordbruket¹¹. Kemikalieinspektionen föreslår därför att handlingsplanen ska omfatta mål om ökad diversifiering i svenskt jordbruk.

I tillägg kan nämnas att Kemikalieinspektionen anser att mål om och uppföljning av begränsad användning av tillväxtreglerare i annat än råg fortsatt bör inkluderas i handlingsplanen.

Vi föreslår följande ändring av förslagets mål 4:

~~Mål 4: Hållbara odlingssystem ska utvecklas och tillämpas i ökad omfattning för att bevara produktionsresurser och långsiktig bördighet och ge ökad tillgång på livsmedel och foder producerade på ett hållbart sätt inom landet.~~

Mål 3: Hållbarheten i odlingssystemen ska öka.

- Andelen ekologisk odling ska öka.
- Diversifiering i form av odlad mångfald ska öka.
- Tillgång till och användning av alternativa medel och metoder ska öka.
- Intensiteten i användningen av kemiska växtskyddsmedel ska minska.

Synpunkter på förslag på åtgärder i handlingsplanen

Kemikalieinspektionen anser att åtgärdsförslagen över lag är bra, men vill framföra följande synpunkter samt förslag till ändringar och kompletteringar.

Åtgärder kopplade till förslagets mål 1

Förslagets åtgärd:

- Förbättrad produkt- och användningsinformation i syfte att förbättra användning och hantering av växtskyddsmedel. Detta är ett ansvar för främst Kemikalieinspektionen men i senare led även Jordbruksverket, Arbetsmiljöverket med flera myndigheter.

Det är oklart vad som menas med detta förslag på åtgärd. Ansvar för att utforma bruksanvisning och användarinformation på produkter ligger hos innehavaren av produktgodkännandet. Kemikalieinspektionen beslutar inte om denna information. Om det är detta som avses kan Kemikalieinspektionen inte vara ansvarig för denna åtgärd.

¹⁰ Lundin O. och Friberg H., 2022. Odlingssystem med hållbart växtskydd.
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:slu:epsilon-p-115616>

¹¹ Nilsson P. m. fl., 2022. Farm performance and input self-sufficiency increases with functional crop diversity on Swedish farms. Ecol. Economics 198, <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2022.107465>

Kemikalieinspektionen har ansvar för att utforma villkor för användning i beslut om produktgodkännande. Om det är detta som avses måste det preciseras i handlingsplanen. Där arbetar Kemikalieinspektionen sedan 2016 aktivt med att förbättra villkorsformuleringar genom en extern rådgivande grupp för användningsvillkor.

Om åtgärden avser användningsinformation inom rådgivning och bekämpningsrekommendationer, som återspeglar företagets bruksanvisningar och etiketter, så är det Jordbruksverkets ansvar.

Nytt förslag på kompletterande åtgärd:

Kontrollen av växtskyddsmedel kan ge värdefull information med bäring på mål 1. Statistik från kontrollen av både distributörer och användare ger en direkt återkoppling om vilka brister i efterlevnaden som är störst och bör åtgärdas, inte bara genom ökade kontrollinsatser utan också genom utbildning av aktörer, information om regler till aktörerna och riktad rådgivning. För att ge ett exempel så visar data mellan åren 2019 och 2021 en ökning av andelen brister när det gäller efterlevnad av användningsvillkor, i kontrollen för yrkesmässiga användare inom jordbruket.

För att dra nytta av information från kontrollen av växtskyddsmedel föreslår Kemikalieinspektionen en kompletterande åtgärd till mål 1:

- Analysera resultat från tillsyn och kontroll för att beskriva och adressera brister i efterlevnad som kan härröra till bristfällig användningsinformation. Ansvar för detta bör ligga hos tillsynsmyndigheter, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen.

För att komplettera Kemikalieinspektionens förslag på ändring av föreslaget mål 1 föreslår vi att en åtgärd formuleras som syftar till att bidra till att väsentligt minska användningen av kandidatämnen för substitution. Detta kan exempelvis handla om myndigheters informationsinsatser kring vilka ämnen och produkter som omfattas av etappmålet. En sådan åtgärd skulle få bäring på den i förslaget angivna uppföljningsindikatorn: Försäljningsstatistiken för vissa verksamma ämnen, inklusive kandidatämnen för substitution.

Åtgärder kopplade till förslagets mål 2

Vi föreslår följande ändring av föreslagen åtgärd:

- ~~Arealen skyddszoner ökar genom insatser som information, rådgivning samt miljöersättning.~~
- Arealen lokalt anpassade skyddszoner ökar genom insatser som information, rådgivning samt miljöersättning.

Att förutsättningslöst öka arealen skyddszoner kommer sannolikt inte ge minskade risker för miljön. Skyddszonernas placering och funktionalitet utifrån syftet att minska risker för miljön behöver adresseras i åtgärden. Om skyddszoner anläggs som

blommande kantzoner kan de ha en funktion som skydd och födokälla för insekter och andra djur. Om skydds-zoner placeras strategiskt och lokalt anpassat i landskapet för att förhindra lokal förekomst av ytavrinning kan de ha en dämpande effekt på transport av växtskyddsmedel till ytvatten.

År 2012 publicerade SLU rapporten ”Ytavrinning av växtskyddsmedel i Sverige och lämpliga motåtgärder – en kunskapssammanställning med fokus på skydds-zoner”¹² på uppdrag av Jordbruksverket. Rapporten ifrågasätter skarpt skydds-zoners funktion vad gäller skydd mot spridning av växtskyddsmedel till ytvatten om de förutsättningslöst placeras längs vatten. Kritiken avsåg Kemikalieinspektionens produktvillkor om att upprätta skydds-zoner mot vattendrag som skydd mot växtskyddsmedelstransport. Mot bakgrund av rapportens slutsatser förefaller det motsägelsefullt att nu hävda att den föreslagna åtgärden, om att förutsättningslöst öka arealen skydds-zoner, bidrar till ökat skydd mot växtskyddsmedelstransport. I rapporten drog man följande slutsatser:

”Kostnadseffektiviteten bedöms också ha blivit högre om skydds-zonerna endast anlagts i kritiska områden. Det kan dessutom vara svårare att motivera lantbrukarna att anlägga skydds-zoner, trots lagkrav, om ingen direkt koppling till faktisk risk utifrån deras mark- och odlingsförhållanden finns. Detta gäller speciellt om ingen ekonomisk kompensation utgår för inkomstbortfall och utgifter för anläggande och skötsel av skydds-zonen. Utifrån den kunskap som framkommit i arbetet med den här rapporten kan dessutom följande konstateras:

- 1) Bedömningen är, trots det mycket begränsade vetenskapliga underlaget, att endast en liten del av jordbruksmarken i Sverige utsätts för ytavrinning i betydande omfattning under växtsäsongen och att generella skydds-zoner därmed skulle medföra att stora arealer jordbruksmark togs ur produktion utan märkbar effekt på växtskyddsmedelstransporter till ytvatten.
- 2) Internationella experter är ense om att lokal anpassning av motåtgärder efter behovsinventering är nödvändig för att uppnå en effektiv reduktion av transporter av växtskyddsmedel genom ytavrinning.
- 3) Strandnära skydds-zoner är ofta mindre effektiva än andra kantskydds-zoner.
- 4) Strandnära skydds-zoner har framför allt effekt på föroreningshalterna i små vattendrag tidigt i vattensystemet och dessa är inte alltid utmärkta på kartan, vilket medför svårigheter i urval av vad som ska omfattas av begreppet vattendrag.
- 5) Diken och dräneringsbrunnar är troligtvis viktiga transportvägar för växtskyddsmedel i Sverige och dessa omfattas normalt inte av begreppet vattendrag. Mot bakgrund av detta och utifrån den kunskap som framkommit under arbetet med rapporten förefaller det inte motiverat att lagstifta om obligatoriska skydds-zoner längs med alla vattendrag i Sverige.”

¹² Boye K. m. fl., 2012. Ytavrinning av växtskyddsmedel i Sverige och lämpliga motåtgärder – en kunskapssammanställning med fokus på skydds-zoner. CKB rapport 2012:1.
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:slu:epsilon-e-2779>

Åtgärder kopplade till förslagets mål 4

För att komplettera Kemikalieinspektionens förslag på ändring av föreslaget mål 4 föreslår vi att åtgärderna för målet ska omfatta:

- Utbildning, information och rådgivning om ekologisk växtodling
- Informationsinsatser kring värdet av ökad diversifiering i form av odlad mångfald

Synpunkter på förslag på uppföljning i handlingsplanen

Kemikalieinspektionen ställer sig över lag bakom uppföljningsförslagen men anser att de i vissa delar behöver utvecklas och få tydligare bäring på målen. Vi vill lämna följande synpunkter på förslagen till uppföljning.

Uppföljning kopplad till förslagets mål 2

Vi föreslår följande ändring av föreslagen uppföljning:

- ~~2) Antal företag med skyddszoner och skyddzonernas sammanlagda areal.~~
- Sammanlagd areal lokalt anpassade skyddszoner

En indikator som beskriver antal företag med skyddszoner och förutsättningslöst anlagda skyddzoners sammanlagda areal blir missvisande för skyddet av miljön. Indikatorn behöver väga in och visa skyddzonernas kvalitet, placering och funktionalitet för att säga något om skydd av ytvatten eller skydd för miljö. Se motivering i avsnittet om åtgärder kopplade till förslagets mål 2 ovan.

Uppföljning kopplad till förslagets mål 3

Föreslaget mål 3 om att ”livsmiljöerna för pollinerande insekter och andra insekter gynnas i både slättbygd och mellanbygd” saknar uppföljning med bäring på målet. Här behövs en indikator som beskriver ökning av livsmiljöerna och/eller livsmiljöernas kvalitet, exempelvis areal blommande kantzoner, försåld mängd fröblandning för blommande kantzoner eller – om det är möjligt – sammanlagd areal med åtgärder som bidragit till att gynna nyttoinsekters livsmiljöer. Vi föreslår någon av följande uppföljningsindikatorer:

- Areal blommande kantzoner och blommande skyddszoner.
- Försålda mängder fröblandning för blommande kantzoner.

Uppföljning kopplad till förslagets mål 4

Vi noterar att förslaget helt saknar uppföljning kopplade till mål 4. För att komplettera Kemikalieinspektionens förslag på ändring av föreslaget mål 4 föreslår vi att uppföljning för målet ska omfatta:

- Andel ekologiskt odlad åkermark
- Statistik över totalt antal försålda hektardoser och antal försålda hektardoser per hektar åkermark

- Statistik över tillämpning av alternativa metoder och tekniker, försäljningsstatistik över mikrobiologiska medel, produkter med lågriskämnen och ämnen med eventuell låg risk.
- Grad av diversifiering i form av odlad mångfald i svensk odling.

I detta ärende har generaldirektören Per Ängquist beslutat. Mats Allmyr har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Camilla Thorin deltagit.

Per Ängquist

Mats Allmyr

Beslutet är på grund av rådande situation med coronaviruset inte signerat.